

**ZPRÁVA O ČINNOSTI
NÁRODNÍHO POZEMKOVÉHO SPOLKU
za období od Výročního setkání pozemkových spolků 2013 v Hostětíně**

1. Rada Národního pozemkového spolku

Rada NPS pracovala v uplynulém období ve složení Pavel Bureš (Národní památkový ústav), Václav Izák (ÚVR ČSOP), Miroslav Janík (Pozemkový spolek Kosenka pro přírodu a památky Valašskoklobucka), Martin Klaudys (Pozemkový spolek pro přírodu a památky Podblanicka), Jiří Koreš (Pozemkový spolek Šance pro draha), Michal Krátký (Pozemkový spolek Sagittaria), Václav Křivan (Pozemkový spolek Chaloupky), Jiří Rous (ÚVR ČSOP), Tomáš Růžička (Nadace Partnerství), Petr Stloukal (Ministerstvo životního prostředí), Jiří Stonawski (Lesy České republiky, s.p.) a Vlastislav Vlačiha (Pozemkový spolek Launensia – předseda Rady NPS). Stálým hostem Rady NPS je zástupce Agentury ochrany přírody a krajiny ČR (v první polovině roku 2013 Jitka Laburdová, poté Jiří Kocián; ani jeden se však práce Rady bohužel aktivně neúčastnil). Rada se sešla od minulého Výročního shromáždění třikrát. Podrobné zápisy z jejích jednání byly zasílány všem akreditovaným pozemkovým spolkům. V mezidobí mezi jednáními komunikuje Rada NPS po mailu.

2. Akreditace pozemkových spolků

Během roku 2013 byly akreditovány čtyři nové pozemkové spolky - Pozemkový spolek Buchlovice, Pozemkový spolek Kladensko, Pozemkový spolek Mantis a Pozemkový spolek Mravenec -, v roce 2014 zatím dva – pozemkový spolek Zvoneček a Pozemkový spolek Krasokvět. Jedné žádosti o akreditaci Rada NPS z důvodu netransparentního hospodaření a nejasných cílů nevyhověla. Koncem roku 2013 ukončila činnost ZO ČSOP Kámen-Habry, čímž zanikl Pozemkový spolek Vysočina ochránců přírody a ornitologů. V současné době je tedy akreditováno 61 pozemkových spolků, z toho 27 zřízených organizacemi mimo ČSOP (jedna o.p.s., jedna nadace, ostatní občanská sdružení). Tyto spolky se dle evidence v pozemkospolkové databázi starají o 3015 ha pozemků (z toho 260 ha ve vlastnictví, včetně vlastnictví ÚVR ČSOP), 17 historických objektů (z toho 8 ve vlastnictví) a 6 památných stromů.

Akreditační poplatek v roce 2013 byl 1000 Kč, ve stejné výši zůstává i v roce 2014. O odpuštění akreditačního poplatku požádaly v roce 2013 čtyři pozemkové spolky – PS Olza, PS Severní Prácheňsko a PS Vysočina ochránců přírody a ornitologů z důvodu nulového příjmu pozemkového spolku, PS PermaLot z důvodu útlumu činnosti v souvislosti s dlouhodobým pobytem vůdčích osob v zahraničí; všem žádostem bylo vyhověno.

Na akreditaci pozemkového spolku byla vázaná (stejně jako v předešlých letech) možnost opakovaného čerpání finančních prostředků v rámci výběrového řízení na podporu rozvoje pozemkových spolků (viz bod 4), možnost požádat o výkup pozemků v rámci kampaně Místo pro přírodu (viz bod 5), pojištění zodpovědnosti za škody (u spolků mimo ČSOP; organizace ČSOP jsou pojištěny automaticky – viz bod 3), možnost připojení se k hromadnému pojištění majetku (u spolků mimo ČSOP; u organizací ČSOP není vázáno na akreditaci – viz bod 3), bezplatná právní a další odborná pomoc (viz bod 3), informační servis (viz bod 3), bezplatná účast na Výročním shromáždění PS a zvýhodnění pozemkospolkových aktivit v rámci výběrového řízení ČSOP Ochrana biodiverzity (díky zahrnutí mezi bodově ohodnocené priority poměrně výrazné – samozřejmě při podání kvalitního projektu).

V roce 2013 došlo k drobné úpravě Směrnice ČSOP pro pozemkové spolky s účinností od 1. 1. 2014 v souvislosti s nabytím účinnosti nového občanského zákona – úprava definice subjektů, které mohou žádat o akreditaci pozemkového spolku.

3. Servis pozemkovým spolkům

Akreditovaným pozemkovým spolkům jsou rozesílány mailem informace o grantových řízeních a dalších možnostech získání finančních prostředků, o legislativních novinkách (zejména v souvislosti s velkými změnami legislativy od 1. 1. 2014 – nový katastrální zákon, nový občanský zákoník a další), zajímavých seminářích a dalších zdrojích informací, o možnostech čerpání akreditačních výhod (viz bod 2) a další zajímavé informace; během uplynulého období bylo takovýchto mailů zasláno 30.

Právní poradenství v roce 2013 zajišťovala Mgr. Dominika Kovaříková. Nabídky na další možnosti speciálního poradenství (GIS, korektury textů...) nebyly – je-li Radě NPS známo – využity. Hojně je však využíváno poradenství kanceláře ÚVR ČSOP v nejrůznějších otázkách.

Trvá plošné pojištění zodpovědnosti za škody vůči třetím osobám pro všechny akreditované pozemkové spolky i možnost společného pojištění majetku (tuto možnost zatím využily dva pozemkové spolky).

Koordinátoři programu řešili průběžně individuální požadavky či problémy pozemkových spolků – telefonicky, mailem a v případě potřeby i osobní návštěvou. Nejčastěji šlo o problémy právního rázu.

Akreditovaným pozemkovým spolkům mimo ČSOP je zasílán časopis Krása našeho domova (členové ČSOP ho dostávají v rámci členských výhod).

4. Finanční podpora vzniku a rozvoje pozemkových spolků

V rámci otevřeného výběrového řízení „Podpora vzniku a rozvoje pozemkových spolků“, financovaného tradičně z grantu Ministerstva životního prostředí, bylo v roce 2013 podpořeno 32 projektů částkou 1.400.000 Kč (14 projektů bylo realizováno subjekty mimo ČSOP). Všechny podané projekty měly charakter rozvojových projektů, ve čtyřech případech však šlo o projekty nově akreditovaných pozemkových spolků. Anotace jednotlivých projektů jsou zveřejněny na webových stránkách pozemkovespolky.csop.cz.

V rámci realizovaných projektů byla získána vlastnická práva k 7,36 ha přírodně hodnotných pozemků, nové nájemní a výpůjční smlouvy byly uzavřeny na 34,94 ha, dohody o spolupráci s vlastníky na 9,53 ha a získány souhlasy s údržbou na 512,46 ha přírodně cenných pozemků. Celkem tedy byly získány či obnoveny vztahy k 564,29 ha přírodně hodnotných pozemků na 45 lokalitách. Dále byly v rámci projektů zpracovány 3 ochranné plány, 1 ochranný plán dopracován, provedeny dvě studie (historické využití území, kvalita vody) a 1 lokalita byla geodeticky zaměřena. Byly vydány dvě tiskoviny (o nákladu celkem 3000 ks), v terénu instalovány 2 informační tabule a 7 tabulí obnoveno, vytvořeno 1 propagační video, bylo uspořádáno 18 akcí pro veřejnost (účast více jak 400 lidí), jedna výstava fotografií z činnosti pozemkového spolku (cca 100 návštěvníků), pozemkové spolky byly propagovány na řadě veřejných akcí.

6 pozemkových spolků mohlo díky podpoře subprojektů rozvinout aktivní fundraising směrem k drobným či firemním dárcům (získána finanční či materiální podpora ve výši více jak 700.000 Kč) a 5 pozemkovým spolkům pomohl získat finanční prostředky díky přípravě podkladů pro projekty podávané do různých grantových či výběrových řízení (OPŽP, kraje, nadace...). 21 pozemkovým spolkům projekt pomohl zajistit management a správu zájmových lokalit prostřednictvím nezbytného dovybavení nářadím či mechanizací. 4 pozemkovým spolkům projekt pomohl zapojit do péče o lokality dobrovolníky (23 akcí, 305 účastníků).

Podpora projektů v roce 2014 je zatím nejasná, výběrové řízení na podporu tzv. koordinačních projektů bylo ze strany Ministerstva životního prostředí vyhlášeno s velkým zpožděním, takže v současné době se teprve chystá projekt.

5. Kampaň „Místo pro přírodu“

Kampaň pokračovala v obou dosavadních dvou úrovních – na úrovni celostátní (v obecné rovině) a regionální (pokračování dlouhodobých lokálních kampaní PS KOSENKA „Zachraň les“ a PS Čertoryje „Obnova luk v Pomoraví“ a Velkojaroměřského PS „Ještěřčí ráj“).

Od dubna 2013 bylo na účet Místa pro přírodu vybráno 1.191.444 Kč (z toho 219.856 Kč na „podúčet“ bělokarpatského lesa, 32.000 Kč na „podúčet“ luk v Pomoraví a 208.580 Kč na „podúčet“ Ještěřčího ráje) a vykoupilo se dalších 10 pozemků či jejich částí na lokalitách Ještěřčí ráj (3,25 ha), Na pramenech (0,46 ha), Vlčí hrdlo (1,48 ha), Dobšena (nová lokalita - 1,57 ha) a Velká Homolka (nová lokalita – 0,66 ha). Celkově je v současné době vykoupeno 101,2 ha na 25 lokalitách. Několik dalších výkupů v současné době probíhá.

S dárci kampaně je udržován průběžný kontakt – v uplynulém období byly třikrát rozeslány „Dárčovské listy“ (podrobné informace o nově vykoupených lokalitách, o činnosti na lokalitách již dříve vykoupených a stručně též další plány a záměry) s prosbou o další příspěvek, uskutečnila se dvě setkání s dárci na vykoupených lokalitách (na jaře na Mílské stráni, na podzim na Opičáku).

Byla vydána aktualizovaná verze brožury Místa pro přírodu Vás zvou (distribuována prostřednictvím infocenter ČSOP a pozemkových spolků, v pdf umístěna na webu). Informace o kampani zájemci i nadále naleznou na stránkách www.mistoproprrodu.cz (kde byly během února a března řešeny problémy s nefunkční interaktivní mapou) a na facebookovém profilu www.facebook.com/pages/Misto-pro-prirodu/189592913351 (v současné době 476 příznivců), zprávy o průběhu kampaně i vykoupených lokalitách vycházejí pravidelně v časopise Krása našeho domova. Byly vydány tři tiskové zprávy. Primárně kampaně Místo pro přírodu, byť s přesahem i do obecně pozemkospolkové problematiky, se týkaly reportáže v pořadu České televize Chcete mě? a v pořadu Receptář prima nápadů televize Prima, rozhovor v pořadu Českého rozhlasu Planetarium, obsáhlý text otištěný v prázdninovém speciálu časopisu Týden „1001 českých pokladů“ i prezentace i v rámci projektu „Quo vadis, scientia?“.

Nezbytnou činností s kampaní bezprostředně související je i správa vykoupených pozemků. Byť vlastní management i řada dalších aktivit leží na místních pozemkových spolcích, stále zůstává mnoho problémů, na jejichž řešení se musí Rada NPS, respektive koordinátoři programu podílet. V uplynulém období šlo zejména o řešení otázky rekultivace cihelny Chmeliště (za pomoci praktikantky Právnické fakulty Univerzity Karlovy Andrey Šilhavé), zatravnění polních pozemků na Lipinách, jednání s městem Liberec o možnosti odkoupení pozemků na Opičáku, námítky k územnímu plánu Liberce v souvislosti s Opičákem, řešení v katastru nemovitostí neoprávněně zapsaného zástavního práva na Trianglu, rekonstrukce elektrického vedení na Bělé a s tím související stanovení věcného břemene či projednávání komplexních pozemkových úprav na některých lokalitách. Byl projednán a schválen ochranný plán lokality Opičák.

6. Prezentace pozemkových spolků

Kromě aktivit, souvisejících s kampaní „Místo pro přírodu“ (viz bod 5), a aktivit jednotlivých pozemkových spolků byla činnost pozemkových spolků prezentována v časopise Krása našeho domova, příležitostně i v Depeších ČSOP a v časopise Ochrana přírody (rozhovor s Ivanou a Janem Jongepierovými). Průběžně jsou aktualizovány centrální webové stránky pozemkospolkového hnutí na adrese www.pozemkovespolky.csop.cz a facebookový profil pozemkových spolků (www.facebook.com/pages/Pozemkové-spolky/387831061303882 – v současné době 98 příznivců), informace o pozemkových spolcích se objevují na webových stránkách a facebookovém profilu ČSOP.

„Putovní výstava“ – tři samostatné banery typu roll-up s informacemi o hnutí pozemkových spolků, péči o lokality a kampani Místo pro přírodu – byly využity na mnoha místech po republice (mimo jiné na Ekologických dnech v Olomouci, na výstavě Entente florale v Praze na Vyšehradě, v Bečovské

botanické zahradě, při otvírání nové naučné stezky na Umíři, na ekofestivalu Zázračná planeta, na celostátním setkání členů a příznivců ČSOP či v městských knihovnách v Jindřichově Hradci a Liberci). Panely jsou i nadále k zapůjčení pozemkovým spolkům na jejich akce.

7. Personální zajištění programu

Personální zázemí „Národního pozemkového spolku“ tvoří Kancelář ÚVR ČSOP. Problematické pozemkových spolků se zde věnují tři zaměstnanci – Jan Moravec (informační servis pozemkovým spolkům, finanční podpora pozemkovým spolkům, servis Radě NPS, výkupy pozemků, akreditace, právní otázky, propagace), Stanislava Bartošová (správa vykoupených pozemků, databáze pozemkových spolků, pojištění, mezinárodní aktivity, administrativa) a Lucie Matulová, respektive od listopadu Markéta Pecková (komunikace s dárci, administrativní zázemí sbírky Místo pro přírodu), dohromady cca 2 pracovní úvazky. Na chodu programu se v rámci svých pracovních náplní (účetnictví, korespondence...) podílejí i další zaměstnanci Kanceláře.

21. března 2014

Vlastislav Vlačíha

Předseda Rady Národního pozemkového spolku

Jan Moravec

Koordinátor programu